

การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม
ไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
Management of the student care and support system by school
administrators in the Chaiwan Group under the Udon Thani Primary
Educational Service Area Office 3

ปภัสนันท์ สีน้าเงิน^{1*}, ชารี มณีศรี², สมหมาย สร้อยนาคพงษ์³
Paphatsanan Seenamngoen^{1*}, Charee Maneesri², Sommai Sroinakpong

^{1,2,3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3}Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani Campus

Corresponding author's e-mail: twannasawart1234@gmail.com^{1}

Received: December 20, 2004

Revised: January 24, 2025

Accepted: February 6, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับและแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียน จำนวน 22 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form ได้รับตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 78.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาเด็ก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ผู้บริหารควรเก็บข้อมูลควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) จากหลายมุมมอง ตระหนักว่ากลุ่มเสี่ยงคือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนทุกกลุ่ม ทั้งกิจกรรมกีฬา ลูกเสือ โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมเสริม

ทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ และมารยาทสังคมของนักเรียน และใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นช่องทางในการสื่อสาร

คำสำคัญ: ระบบการดูแลนักเรียน, ระบบช่วยเหลือนักเรียน, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research study were to study the level and approaches to develop management of the student care and support system by school administrators in the Chaiwan Group under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sampling consisted of 22 schools and 120 teachers. The questionnaire and interview form were employed as tools for data collection. The questionnaire has the IOC between .67–1.00 and the reliability of .94. Data were collected by using an online questionnaire distributed through Google Forms, received a response of 78.94%. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the study found that the level of management of school care overall was at high level. The aspect with the highest average was referring students, followed by preventing and solving student problems and student promotion and student development, respectively. The aspect with the least average value was knowing students as individuals. Guidelines for developing the management of the student care and support system were the administrators should collect data by using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) from multiple perspectives. They should aware that the at-risk group consists of students, who were classified as at-risk according to the school's screening criteria. All student groups should be promoted and developed through activities such as sports, scouting, homeroom, parent meetings, and life skills enhancement activities to develop students' personality, emotional intelligence, and social etiquette, and social networks were used as a communication channel.

Keywords: student care system, student support system, school administrator

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 – 2579 มีพันธกิจหลัก โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านคณิตศาสตร์ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิต การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข มีคุณภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความมุ่งหวังของสังคม โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

การศึกษาไทยในปัจจุบันเริ่มมีปัญหาเพิ่มมากขึ้น เพราะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กและเยาวชนมากขึ้น ผลจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ การศึกษา และสภาพทางเศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตของคนยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นจนเกิดปัญหาตามมา เช่น จราจรติดขัด สิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ ภัยจากโซเชียลมีเดีย โรคที่เกิดจากความเครียด เพราะค่าครองชีพสูงจนส่งผลให้ผู้ปกครองต้องทำงาน เพื่อให้มีรายได้ให้เพียงพอจบลายจ่ายในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูกหลาน

ตลอดจนปล่อยปละละเลยให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ดิตยาเสพติด เทียวกลางคืน ขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ขาดการควบคุมตนเอง จนกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ซึ่งปัญหาของเด็กและเยาวชนยิ่งทวีความรุนแรง และขยายกว้างมากขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา (ศิลา ชูชำนาญ และจรัส อติวิทยากรณ์, 2564)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำพาและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ครอบคลุมหลากหลายด้าน เช่น การเป็นผู้นำ การบริหารงานวิชาการการบริหารงานด้านบุคคล การบริหารงานการเงิน การบริหารงานทั่วไป การประสานงานกับชุมชน การติดตามและประเมินผลปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และรักษาจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3 นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการดูแลนักเรียนเพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกันปัญหา และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนในสังกัด

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (อัจฉรา จงดี, 2560) และมีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ปาริฉัตร โชติพันธ์, 2560) นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและพัฒนาประเทศต่อไป (สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2560)

สำหรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

และการส่งต่อนักเรียน (สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนนี้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือของครูทุกคน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษา เพื่อดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและเสริมสร้างให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม (เพลินพิศ สิงห์คำ, 2560)

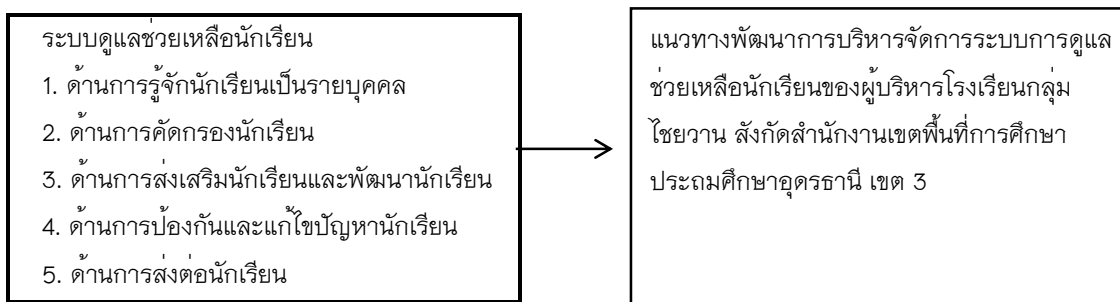
โดยการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้กระบวนการที่หลากหลายในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังช่วยให้ผู้เรียน ได้รับการดูแลทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา ทำให้เกิดพัฒนาการที่ดีทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเรียนรู้มีความสุข โดยมีครูคอยดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด (วรารุณี เหล่าจินดา (2559)

ทั้งนี้ไม่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งพัฒนาทักษะชีวิตและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน (สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนี้ยังช่วยในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการช่วยเหลือที่เป็นระบบ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาการเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มไชยวาน จำนวน 246 คน จำแนกเป็น ครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 135 คน ครูชำนาญการ จำนวน 21 คน และครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มไชยวาน จำนวน 152 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) จำแนกตามวิทยฐานะ ดังนี้ ครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 83 คน ครูชำนาญการ จำนวน 13 คน และครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 56 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน ซึ่งมีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเป็นสำรวจรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน มี 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ โดยนำผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในแต่ละด้านที่ได้ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดไปสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่พัฒนาเสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบเนื้อหา ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบสำนวน ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหาความเหมาะสมของแบบสอบถาม พิจารณาความเที่ยงตรงเนื้อหา (content validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษา และคำถามให้ชัดเจนเข้าใจง่ายสำหรับแบบสอบถาม นำมาหาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .67-1.00

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาและภาษาไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) กับครูโรงเรียนกลุ่มไชยวาน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .94 และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ในการวิจัย พร้อมจัดทำแบบสอบถามออนไลน์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

3.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้รับทางอีเมลตอบกลับมา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 78.94 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ด้วยตนเองเพื่อขอทราบแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำแบบสอบถามไปใช้กับผู้ให้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบตรวจรายการ (checklist) โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ซึ่งคำถามจะเป็นสถานการณ์ทั่วไป และสถานการณ์ในโรงเรียนให้ครูเลือกตอบตามความคิดเห็นในข้อคำถาม โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์แบบสอบถามรายข้อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นภาพรวมและรายด้าน นำผลการวิเคราะห์มาแปลผลตามแนวคิด Best & Khan (1998) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

4.5 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม ไชยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน โดยภาพรวม

ด้านที่	การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การบริหาร
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.74	.44	มาก
2	การคัดกรองนักเรียน	3.76	.44	มาก
3	การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาเด็ก	3.80	.49	มาก
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก	3.94	.48	มาก
5	การส่งต่อนักเรียน	4.31	.42	มาก
ภาพรวม		3.91	.45	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .42) รองลงมา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .48) การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .49) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .44)

แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไชยวาน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การเก็บข้อมูลควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ) จากหลายมุมมอง โดยให้ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักนักเรียนดีเป็นผู้ประเมินให้นักเรียนประเมินตนเอง และให้ผู้ปกครองที่สนิทสนมกับนักเรียนเป็นผู้ประเมิน โดยเลือกระยะเวลาในการประเมินที่ใกล้เคียงกันสำหรับทุกฝ่าย

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ผู้บริหารควรตระหนักว่ากลุ่มเสี่ยงคือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี โดยมีขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนด้วยแบบประเมิน SDQ และสรุปผลการคัดกรอง จากนั้นควรประเมินสภาพปัญหาเชิงลึกโดยจัดทีมสหวิชาชีพเพื่อประเมินปัญหาย่างรอบด้าน สัมภาษณ์นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อเข้าใจสาเหตุของปัญหา และประเมินสภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรม โดยใช้เครื่องมือในการแก้ปัญหา ได้แก่ ระเบียบสะสม SDQ 5 ด้าน และวิธีการอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการเยี่ยมบ้าน

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาเด็ก คือ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนทุกกลุ่ม ทั้งกิจกรรมกีฬา ลูกเสือ โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและดำเนินกิจกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเต็มความสามารถ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก คือ ควรจัดโครงการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ และมารยาทสังคมของนักเรียน เช่น การอบรมเสริมบุคลิกภาพ โครงการส่งเสริมมารยาทไทย และกิจกรรมยิ้มง่ายใจสวย โดยให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วม เพื่อสร้างพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ ควรนำกิจกรรม แจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบ (parents informed) เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นช่องทางในการสื่อสารและรายงานความคืบหน้าของนักเรียน กิจกรรม และข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถสื่อสารกลับมายังครูประจำชั้นได้ นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรม กลางแจ้ง (outdoor) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การพัฒนาทางร่างกาย และทักษะทางสังคม ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม ไซยวน สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มไซยวน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไม่มีข้อมูลเฉพาะเจาะจง ข้อเสนอแนะเหล่านี้ อาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด จึงควรมีการศึกษาวิจัยหรือสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่จริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปภาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิสร แยมคุณชาวี (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า ภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราวุฒิ เหล่าจินดา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกร เกษม ปรงผล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุจิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณพล สุนทรพงศ์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการวางแผนงานในการดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทำความรู้จักกับนักเรียนและครอบครัว ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลแต่ละคนอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลประวัติส่วนตัว ข้อมูลด้านสุขภาพ และความสามารถของนักเรียน ซึ่งได้นำเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ช่วยให้เข้าใจนักเรียนมากขึ้น และมีการรายงานประเมินผลเพื่อนำไปสู่การคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เพื่อใช้ในการดำเนินการพัฒนา นักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี ปลอดภัยจากสารเสพติดต่าง ๆ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปกาพรณ แก้วโพธิ์ (2559) พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวราวุฒิ เหล่าจินดา (2559) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกรเกษม ปรงผล (2560) พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปกาพรณ แก้วโพธิ์ (2559) พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวราวุฒิ เหล่าจินดา (2559) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกรเกษม ปรงผล (2560) พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปกาพรณ แก้วโพธิ์ (2559) พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวราวุฒิ เหล่าจินดา (2559) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกรเกษม ปรงผล (2560) พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหา สร้างระบบเฝ้าระวังและคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนา มีแผนรับมือกับปัญหาที่ชัดเจน ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่าย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้แสดงถึงความมุ่งมั่นและการให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปกาพรณ แก้วโพธิ์ (2559) พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของวรารุณิ เหล่าจินดา (2559) พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกร เกษม ประมูล (2560) พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ได้มีการวางแผนด้านการส่งต่อนักเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเพื่อส่งต่อไปรับการช่วยเหลือ และมีขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งนักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว โดยมีการการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และเป็นกำลังต่อสังคมในการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศชาติต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ โคตรเพ็ง (2559) พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปภาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559) พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรารุณิ เหล่าจินดา (2559) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภกร เกษม ประมูล (2560) พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางพัฒนา คือ ฝึกอบรมครูให้เข้าใจวิธีการใช้เครื่องมือคัดกรองอย่างถูกต้อง โดยให้ครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักนักเรียนดีเป็นผู้ประเมิน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยเลือกระยะเวลาในการประเมินที่ใกล้เคียงกันสำหรับทุกฝ่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางพัฒนา คือ การเยี่ยมบ้านนักเรียนควรมีการวางแผนการเยี่ยมบ้าน อาจกำหนดเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการให้ครูประจำชั้นได้ปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และสร้างสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ และผู้บริหารควรจัดประชุมกับผู้ปกครองเพื่อร่วมแก้ไขปัญหา หรือข้อขัดข้อง และควรนำแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูประเมินนักเรียน และผู้ปกครองประเมินนักเรียน ควรเลือกที่รู้จักนักเรียนมีความใกล้ชิดกับนักเรียน และเลือกระยะเวลาที่ประเมินควรเป็นเวลาที่ใกล้เคียงกัน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ฝึกอบรมครูให้เข้าใจวิธีการใช้เครื่องมือคัดกรองอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) พบว่า ควรจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความถนัด เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและคัดกรองได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้บริหารควรมีการแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยงตามขั้นตอนการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และผู้บริหารควรมีการวางแผนด้านการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งการคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน โดยใช้แบบประเมิน (SDQ) และอื่น ๆ เช่น สัมภาษณ์ สังเกต เยี่ยมบ้าน ในการคัดกรอง นักเรียน โดยพิจารณาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารนั้นมีการพัฒนาเครื่องมือคัดกรองที่มีประสิทธิภาพออกแบบแบบประเมินที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น การเรียน พฤติกรรม อารมณ์ และสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของปภาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559) มีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน คือ จะต้องมีการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิด และจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และควรร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะในการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) พบว่า แนวทางพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน ควรควมมีการพัฒนาจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการพัฒนาปรับปรุงตนเอง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรจัดอบรมบุคลากรในการใช้เครื่องมือคัดกรอง ผูกอบรมครูให้เข้าใจวิธีการใช้เครื่องมือคัดกรองอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) พบว่า แนวทางพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา และควรจัดโครงการอบรมเสริมบุคลิกภาพให้กับนักเรียน โดยความร่วมมือของครูที่สอนวิชาภาษาไทยและครูสอนวิชาสังคม ร่วมกันจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมมารยาทไทยแก่นักเรียน กิจกรรมยิ้มง่าย ไหว้สวย เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักปรับตัว การวางตัว และมารยาทในสังคม

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นการเบื้องต้นก่อน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน และควรมีการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองก่อนมีการส่งต่อโดยการนำกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสาร เช่น กิจกรรมแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบ นำมาใช้เพื่อรายงานกิจกรรม หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นช่องทางสื่อสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมกลางแจ้ง การออกนอกสถานที่ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้สัมผัสและทราบถึงทิศทางการเรียนรู้ของโรงเรียน รวมไปถึงให้เห็นความสามารถของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนาแอปพลิเคชันหรือระบบออนไลน์สำหรับบันทึกและติดตามพัฒนาการนักเรียน การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง และการใช้ระบบดิจิทัลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบสหวิชาชีพ การจัดทำ MOU กับหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล ศูนย์สุขภาพจิต การประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ และการสร้างทีมสหวิชาชีพเพื่อประเมินปัญหาเชิงลึกอย่างรอบด้าน

3. การพัฒนาระบบการคัดกรองแบบองค์รวม การออกแบบเครื่องมือคัดกรองที่ครอบคลุมทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม อารมณ์ และสังคม การจัดระบบการคัดกรองเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (ต้นภาค กลางภาค ปลายภาค) และการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งในการประเมิน (ครู นักเรียน ผู้ปกครอง)

4. การใช้กิจกรรมแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบ และกิจกรรมนอกสถานที่ การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองผ่านกิจกรรมการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนนอกห้องเรียน และการ

ใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการประเมินและพัฒนานักเรียน

5. การพัฒนาระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนผังและขั้นตอนการส่งต่อที่ชัดเจน การพัฒนาระบบการติดตามผลการส่งต่ออย่างต่อเนื่อง และการสร้างความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองก่อนการส่งต่อ

องค์ความรู้ใหม่เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทันสมัย เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยเทคโนโลยี เครือข่ายความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการใช้แบบประเมิน SDQ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ควรกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนาการเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ควรจัดตารางกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมได้มากขึ้น

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ผู้บริหารให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัว รวมถึงมารยาททางสังคม ควรสร้างระบบพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้นักเรียนสามารถขอคำแนะนำได้ตลอดเวลา

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองก่อนมีการส่งต่ออย่างชัดเจน ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบบูรณาการสำหรับโรงเรียนกลุ่มโยชวาน

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มโยชวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรงค์ โคตรเพ็ง. (2559). ระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปกาวรรณ แก้วโพธิ์. (2559). ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ปาริฉัตร โชติพันธ์. (2560). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรารุณี เหล่าจินดา. (2559). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศุภรเกษม ประมูล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ติวาท ขุนชำนาญ และจรัส อติวิทยากรณ์. (2564). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 12, 25 มิถุนายน 2564 หน้า 1313-1328. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพื่อรับรองระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2567. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคู่มือการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธิตา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุตา เตียเจริญ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำ คุณหญิงเนื่องบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 304-314.
- อดิสร แยมคุณเชาว์. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรีระยะของและตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรรถพล สุนทรพงศ์. (2565). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Best, J. W., & Khan, J. V. (1998). *Research in education* (8th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.

Krejcie, R. V., & D. W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*.

Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.